

Americká občanská válka osvobodila otroky na Jihu.

odnost

A DATA

eda Nejvyššího
Roger B. Taney
neprosběch petice
otroka Dreda
i, že černochům
; uděleno občanství,
podřízení bílým.

Neber říká, že
piny se od sebe
eným vnímáním
ni zvyky a nikoli
ni rysy.

v USA rozhodl,
í „samostatných,
ocenných“ škol pro
studenty je
í.

a o občanských
vil Rights Act) staví
gregaci mimo
nčuje diskriminaci
na rase, barvě pleti,
ří nebo pohlaví.

Vláda otevřela školy, vlastnictví domů, bankovní systém
a právní odškodnění pro osvobozené otroky...

... což ale posílilo nevráživost bělochů.

Černoši byli z právního hlediska svobodní, ale rasové předsudky
z nich učinily „otroky společnosti“.

**Předsudky není možné postavit mimo zákon:
pokračujícím problémem 20. století
je rasová diskriminace.**

věnoval myšlenke rasové diskri-
minace (colour line) ve sbírce
esejí *The Souls of Black Folk*
(Duše černého lidu). Toto lite-
rárně, sociologicky a politicky
významné dílo provětuje měnicí
se postavení Afroameričanů
od americké války o nezávislost,
včetně jejich důsledků, až
do počátku 20. století z hlediska
fyzických, ekonomických a poli-
tických vztahů černých a bílých
na americkém Jihu. Práci uzavírá
tezí, že „problémem 20. století je
problém rasové diskriminace“,
přetrvávající rozpor mezi příleži-

lostmi a perspektivami černých
a bílých. Du Bois začíná svou
studii poukazem na to, že žádný
běloch nechce hovořit o rase ote-
vřeně a místo toho volí různé
formy předsudků. To, co ale
opravdu vědět chce, je toto:
„Jaký je to pocit, být problé-
mem?“

Du Bois zjišťuje, že na tuto
otázku neexistuje odpověď,
neboť má smysl pouze z pohledu
bělochů. Černoši se za „problém“
nepovažují. Zkoumá, jak k dualitě
perspektivy došlo, a uvádí příklad
své první zkušenosti s rasismem.

Ve chvíli, kdy na základní škole
nový žák odmítl od Du Boise při-
jmout pohlednici s přáním, „jsem
pochopil, že se od ostatních
liším“.

V srdci se cítil být jako oni,
říká, ale uvědomil si, že je „z jejich
světa oddělen nekonečnou opo-
nou“. Nejprve tím nebyl nijak zdr-
cený a necítil potřebu oponu títat,
dokud nevyrostl a nespasitil
všechny úchvatné příležitosti,
které svět připravil pro bělochy,
a nikoli pro černochoy. Existovala
dělicí linie daná barvou pleti a on
se ocitl na straně, které byla ode-
přena moc, příležitost, důstojnost
a úcta.

Krise identity

Du Bois říká, že existuje i vnitřní
dělicí linie. Lidé s černou barvou
pleti sami sebe vnímají současně

„

Základní paradox
Jihu – sociální
oddělení ras.

W. E. B. Du Bois

“

dvěma způsoby: prostřednictvím
odrazu světa bílých, kteří na ně
hledí s pobaveným pohrdáním
a soucitem, a prostřednictvím
uvědomění si sebe sama, které
je proměnlivější a méně důkladně
definované. Tyto přístupy vytvá-
řejí to, co Du Bois nazývá dvojitým

vědómím: „...dvě duše, dvojí myš-
lení, dvě neslučitelné touhy, dva
váleční ideály v jednom tmavém
těle.“

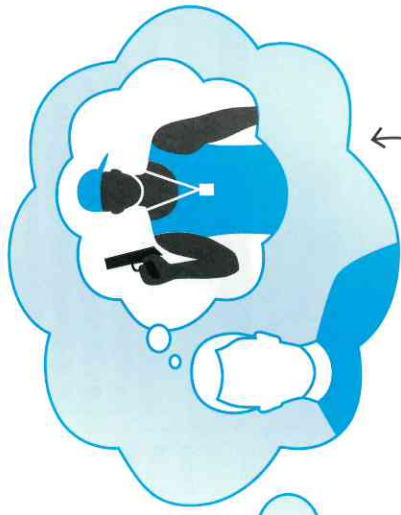
Dějiny člověka tmavé pleti
v USA jsou podle Du Boise dějinami
tohoto vnitřního konfliktu, jenž je
sám o sobě výsledkem vnějšího,
světového zápasu mezi černými
a bílými lidmi. Připomíná, že člověk
černé pleti chce sloučit dvojí
vědómí do jednoho a nalézt jednoho
opravdového afroamerického ducha,
který neafrikanizuje Ameriku ani
„nevyběluje jeho africkou duši
v přílivu bílého amerikanismu“.

Freedmen's Bureau

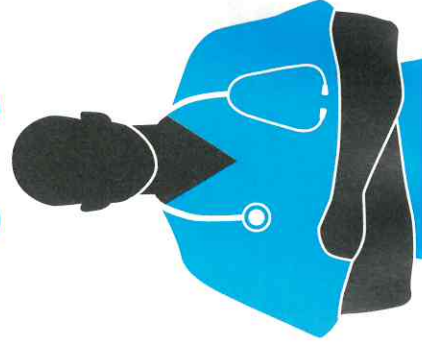
Jak se černoši stali „problémem“?
Ve snaze zodpovědět tuto otázku se
Du Bois podíval na historii otroctví
v USA a na zlomový bod americké
občanské války. Podle něj bylo »

Sebevnímání
Afroameričana
(např. lékaře).

Obvyklý rasový pohled
na Afroameričany
zastávány mnohými
bílými lidmi
ve společnosti.

Dvojí vědómí je Du Boisův termín pro
přiznačný problém „dvojakosti“, kterému
Afroameričané čelí. Musí rozvíjet vnímání
sebe samých a současně si být vědómí toho,
jak je vidí jiní lidé. Černošský mladík může
být lékařem (vlevo), ale zároveň si bude
naléhavě uvědomovat, jak bílá společnost
stereotypně považuje černochoy za nebezpečí
a hrozbu, například za zločince nebo
gangstery z ghetta (vpravo).

Žrant a jeho generálové merické občanské války. Jily hlasy nových černých tující pro Grantovo zvolení ým prezidentem.

příčinou války, která oce 1861, otroctví. la Unie severních států la na jih, otroci utkali se k ní. Nejprve byli elům vraceni, pak se změnila a oni zůstali ní síly u armády.

863 byli otroci prohlá- bodně a vláda založila rchllky, svobodné otroky u půdu nazývaný též s Bureau (pozn. překl. : člověk osvobozený), aby vydával jídlo, oble- štýný majetek „záplavé“ troků bez prostředků (a děti). Chod Úřadu val armádní personal ně vybavený pro zvlád- tí reorganizace, úřad byl řen samotným rozsahem ž se ukázalo, že se jedná 300 000 akrů půdy dříve s otroky, příslib předání lým otrokům se jaksi

Jedním z největších úspěchů Úřadu bylo zajištění svobodných škol pro všechny děti na Jihu. Du Bois upozorňuje, že to byl problém, neboť „na Jihu panovalo přesvěd- čení, že vzdělaný černoch je nebez- pečný černoch“. Opozice proti vzdělání černých lidí na Jihu „se projevila popelem, urážkami a krví“.

Ve stejné době vyvolal Úřad roz- kol v právních záležitostech. Podle Du Boise používal své soudy ke „kladení spodních kolejí na horní“ – jinými slovy jeho soudy upřednost- ňovaly „černou stranu“, na rozdíl od soudů civilních, které do té doby často pomáhaly bývalým otrokářům. Du Bois popisuje, že soudy Úřadu bělochy „sekýrovaly, zabavovaly jim majetek, věznily je a znovu a znovu je trestaly“, zatímco pomstychtiví bílí muži černochy zastrášovali, vraždili je a znásilňovali jejich ženy.

V roce 1865 Úřad otevřel banku Freedmen's Bank, která spravovala vklady bývalých otroků a otrokyň. Překážkou této iniciativy byla nekompetentnost, banka nakonec zkrachovala a dolary bývalých otroků zmizely s ní. Du Bois říká, že to byla ta nejmenší škoda

na celé věci, neboť především „zmizela také veškerá důvěra v úspory, víra v lidi; a to byla ztráta, kterou národ, který se dnes vysmívá bezmocnosti černých, nikdy nenapravil“.

Úřad založil systém svobodné (neotrocké) práce a majetku býva- lých otroků, zajistil uznání čer- nochů jako svobodných lidí před zákonem a zakládal obecné školy. Největším neúspěchem Úřadu bylo, že se mu nepodařilo nastolit důvěru mezi bývalými pány a otroky, naopak přispěl k prohlou- bení nepřátelství. Děličí linie zůstala, ale místo aby byla jasně vyjádřená, projevovala se skrytěji.

Kompromis, nebo agitace?

Po skončení poválečného období známého jako rekonstrukce se některá z nově nabytých práv černých obyvatel začala vytáčet. Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA v soudním případě Plessy vs. Ferguson v roce 1896 připustilo segregaci na veřejných místech a stalo se v jižních státech vzorem pro rozlišování lidí podle rasy. Roz- hodnutí bylo zrušeno až případem Brown vs. školní rada Topeky

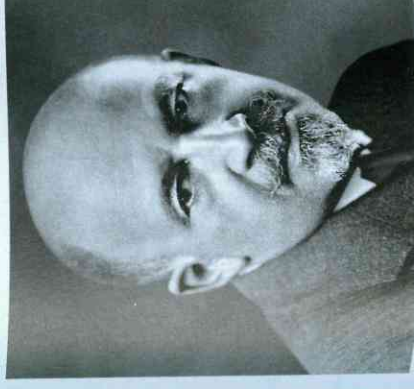
Rozšiřování děličí linie

V roce 1949 navštívil Du Bois varšavské ghetto, kde byly během nacistické okupace povražděny dvě třetiny lidí a z 85 % města zbyly jen ruiny. Zážitky jej šoko- valy a podle svých slov díky nim „porozuměl uceleněji černoš- skému problému“. Tváří tvář tak naprosté devastaci a s vědomím, že to byl přímý důsledek rasistické segregace a násilí, Du Bois pře- hodnotil svou analýzu děličí linie a prohlásil ji zajev, jenž se může přihodit jakékoli kulturní nebo etnické skupině. V eseji „Černoš- ské a varšavské ghetto“ z roku 1952 pro časopis Židovský život píše: „Rasový problém... vykopal příkopy týkající se barvy pleti a fyzické podoby, víry a společen- ského postavení a jeho podstatou byla lidská nenávisť a předsudky.“ Není to ani tak barva, na které tolik záleží, jako „linie“, kterou je možné narysovat v jakékoli sku- pině nebo společnosti a vyjádřit tak odlišnost a nenávisť.

Aktivista a vědec

Du Bois patřil k zakladatelům orga- nizace pro občanská práva, Národní asociace pro podporu barevných

W. E. B. Du Bois

William Edward Burghardt Du Bois byl sociolog, historik, filozof a politický vůdce. Narodil se v Massachusetts v USA tři roky po skončení občanské války. Po absolování střední školy studoval na Fiskově univerzitě v Nashvillu a na berlínské uni- verzitě, kde se setkal s Maxem Weberem. V roce 1895 se stal prvním Afroameričanem, jenž obdržel titul Ph.D. poté, když na Harvardově univerzitě obhájil doktorát z historie. V letech 1897 až 1910 byl profesorem ekonomie a historie na atlantské univerzitě a v letech 1934 až 1944 byl

lidí (NAACP). Problematikou lidí afrického původu se zabýval na ruz- ných místech světa, ve 20. letech 20. století pomáhal v Paříži založit panafrickou asociaci a organizoval řadu panafrických kongresů po celém světě. Nicméně na začátku 20. století, když psal o africké duši, řekl, že dosud nenastaly podmínky potřebné k dosažení opravdového a sjednoceného afroamerického ducha.

Pro dříve zanedbávané oblasti výzkumu používal Du Bois syste- matické metody práce v terénu. Využil empirických údajů pro katalogizaci podrobností o životech černých lidí mu umožnilo rozptýlit obecně zažitě stereotypy. Například ve studii *The Philadelphia Negro* (Černoch z Filadelfie, 1899), v níž shrmláždil velké množství dat o důsledcích života ve městě pro Afroameričany, píše, že příči- nou kriminality není cosi vrozen- ného, nýbrž prostředí. Jeho nová- torský sociologický výzkum a uvážování hluboce ovlivnily pozdější vedoucí osobnosti hnutí za občanská práva včetně Dr. Mar- tina Luthera Kinga Jr. Du Bois je považován za jednoho z nejdůleži- tějších sociologů 20. století. ■

vedoucím katedry sociologie. V roce 1961 se Du Bois pře- stěhoval do Ghany v Africe, aby tu pracoval na díle *Encyclopedia Africana* (Encyklopedie Afriky). O dva roky později zemřel. Napsal mnoho knih, článků a esejů a založil a redigoval čtyři časopisy.

Hlavní díla

- 1903 *Duše černého lidu*
- 1920 *Temná voda: Hlasy zpoza opony*
- 1939 *Černý lid, tehdy a nyní*